

**Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna Eiropas attīstības dienu
atklāšanas pasākumā**

2015. gada 3. jūnijā plkst.11:30, Briselē, Tour&Taxis izstāžu centrā

Augsti godātās ekselences, ministri un komisāri,

Dāmas un kungi,

Man ir patiess gods piedalīties visnozīmīgākajā attīstības forumā Eiropā kopā ar jums.

Mēs esam pusceļā Eiropas gadam attīstībai. Šķiet, pavisam nesen [ar Junkera kungu] atklājām Eiropas gadu attīstībai Latvijas galvaspilsētā Rīgā.

Man ir patiess prieks, ka šogad attīstības sadarbībai ir mobilizēta visa Eiropa un ka tieši Latvijas prezidentūra notiek šajā globālajai attīstībai patiesi vēsturiskajā brīdī.

Tādēļ šodien es vēlos runāt par Latvijas – kā Eiropas Savienības prezidējošās valsts paveikto un vēl darāmo šajā pusgadā. Es īpaši vēlos uzsvērt divus ļoti svarīgus attīstības sadarbības dienaskārtības jautājumus:

- 1) jaunus ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus pēc 2015. gada,
- 2) un nepieciešamību izskaust dzimumu diskrimināciju.

Pirmkārt, jaunie Post-2015 Ilgtspējīgas attīstības mērķi.

Tieši Latvijas prezidentūras laikā izšķirošajā posmā ir visas pasaules sarunas par to, kādu mēs gribam redzēt pasaules nākotni nākamajos 15 gados. Post-2015 sarunas ir patiesi unikāls globāls process. Nekad iepriekš pasaules vēsturē kāda attīstības dokumenta izstrādē nav bijuši iesaistīti tik daudzi partneri, un uzklauti tik daudzi viedokļi no visas pasaules.

Darāmā ir daudz – mēs gribam pilnībā izskaust nabadzību, nodrošināt vides ilgtspēju, izveidot iekļaujošu globālo ekonomiku, panākt dzimumu līdztiesību un izglītības iespējas visiem – šie ir tikai daži no 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

Tomēr uzstādīt ambiciozus mērķus ir tikai pirmais solis, bet, lai mainītu vēsturi, vitāli svarīga ir rīcība un savstarpējā sadarbība. Tūlītēja rīcība ir nepieciešama, lai risinātu jaunus globālos izaicinājumus, jo īpaši migrāciju. Sadarbība nepieciešama starp visiem – migrantu izcelsmes, tranzīta un saņēmējvalstīm. Ir nepieņemami, ka cilvēki ir spiesti pamest savu dzimteni un riskēt ar dzīvību, cerībā uz cienīgiem dzīves apstākļiem/savu pamattiesību ievērošanu.

Lai gan Eiropas Savienība šobrīd aktīvi strādā, lai glābtu cilvēku dzīvības Vidusjūrā, šo aktivitāšu kopums ir tikai cīņa ar sekām no plašākām strukturālām problēmām. Tieši attīstības sadarbība ir politika, kas var tieši risināt piespiedu un nelegālās migrācijas ekonomiskos, sociālos, politiskos un vides pamatcēloņus.

Tieši attīstības sadarbības politikas rīcībā ir instrumenti, lai paaugstinātu dzīves līmeni un stabilizētu politisko situāciju, nodrošinātu likuma varu un tiesības, radītu darbavietas un cienīgus dzīves apstākļus ikvienam valsts iedzīvotājam.

Tādēļ mums ir fundamentāli jāmaina veids, kā mēs sadarbojamies. Ar „mums” es domāju visas ieinteresētās puses - valstis, pilsonisko sabiedrību, pašvaldības, darba ņēmējus un darba devējus visos kontinentos, visās pilsētās un ciemos.

Katram ir jāuzņemas atbildība, un mūsu sadarbībai ir jābūt caurskatāmai un iesaistošai. Tikai strādājot kopā – spēcīgā globālā partnerībā – mēs līdz 2030.gadam sasniegsim kopējos mērķus.

Jaunajai globālajai partnerībai ir jāveicina cilvēktiesības, vienlīdzība, laba pārvaldība, likuma vara, iekļautība, vides ilgtspēja un jāņem vērā mūsu planētas robežas. Šie principi jāīsteno visos politikas līmeņos – kā starptautiski, tā reģionāli un, jo īpaši, nacionāli.

Balstoties uz Latvijas pieredzi, es vēlos uzsvērt, ka mērķu izvirzīšanai tieši nacionālās valdības līmenī ir liela nozīme. 2000.gadā, kad tika pieņemti tūkstošgades mērķi, Latvija vēl nebija iestājusies ne Eiropas Savienībā, ne NATO. Šobrīd mēs esam Eiropas Savienības prezidējošā valsts un esam lepni, ka īsā laikā mums ir izdevies no palīdzības saņēmējiem kļūt par palīdzības sniedzējiem.

Tāpat vērtīgas mācības esam guvuši pavisam nesen, pārvarot dziļo ekonomisko krīzi. Kad 2008.gadā Latvijas IKP samazinājās par 25%, tieši nacionālā koordinācija, iekļaujoša sociālā politika un strukturālas pārvaldības reformas palīdzēja mums to pārvarēt. Līdztekus veiktajām reformām, lai kļūtu par ES un NATO dalībvalsti, arī šī ir pieredze, ko esam gatavi nodot tālāk.

Starptautiskā sistēma ir neaizvietoājams atbalsts, bet katra valsts pati ir pilnībā atbildīga par savu iedzīvotāju labklājību un ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi.

Tieši dalīšanās pieredzē un gūtajās mācībās uz vienlīdzīgas partnerības pamata ir centrāls elements Latvijas īstenotajai attīstības sadarbībai.

Pievēršoties savas uzrunas otrajam punktam, vēlos uzsvērt, ka visu pasaules iedzīvotāju cilvēktiesību ievērošana bez atrunām ir mūsu pamatmērķis.

Sieviešu un meiteņu tiesības ir cilvēktiesības. Bet tās joprojām daudz kur pasaulē tiek pārkāptas. Dati liecina, ka 35% sieviešu pasaulē ir piedzīvojušas fizisku vai seksuālu vardarbību. Ja pašreizējos centienos nekas nemainīsies, dzimumu līdztiesības sasniegšana visā pasaulē prasīs vismaz 80 gadus. Mēs nevaram gaidīt tik ilgi.

Tieši tādēļ Latvija, kā viena no pasaules līderēm dzimumu līdztiesības jomā, kā svarīgu prezidentūras prioritāti ir izvirzījusi sieviešu un meiteņu tiesības un dzimumu līdztiesību. Ikvienai meitenei pasaulē, ja viņa to vēlas, ir jābūt iespējai kļūt par ministru prezidentē.

Latvijai ir pieredze, ar ko dalīties ar citām valstīm. Atbalstot dzimumu līdztiesību dažādās nozarēs, mums ir izdevies sasniegt, ka

- 53% no zinātniekiem Latvijā ir sievietes;
- 68% no cilvēkiem ar augstāko izglītību ir sievietes;
- un vairāk nekā 40% Latvijas uzņēmumu sievietes ir vadošajos amatos, kas ir augstākais rādītājs Eiropas Savienības dalībvalstu vidū.

Dzimumu līdztiesība ir bijusi mūsu prioritāte augstākajā politiskajā līmenī Briselē un Ņujorkā, organizējot tematiskās konferences, aktīvi piedaloties stratēģisku politikas dokumentu izstrādāšanā, kā arī sarunās ar privāto sektoru un pilsonisko sabiedrību.

Aicinu jūs visus rīt apmeklēt Latvijas prezidentūras organizēto diskusiju par konkrētiem risinājumiem sieviešu ekonomisko iespēju stiprināšanai Centrālāzijā. Sievietes un meitenes ir neizmantots potenciāls sabiedrības labklājības celšanai.

Šobrīd 140 pasaules valstīs pastāv sievietes diskriminējoši likumi. Tāpēc ir jānodrošina likumiskas un reālas iespējas viņām izmantot savu potenciālu, jo ieguvēji esam mēs visi. Piemēram, saskaņā ar ANO prognozēm, nodrošinot sievietēm tikpat daudz darbavietu, cik vīriešiem, jaunattīstības valstīs IKP palielinātos par 15 %.

Noslēdzot savu uzrunu, vēlos pateikties par iespēju būt šeit. Eiropas attīstības dienas ir izcils piemērs globālai sadarbībai, lai dalītos pieredzē un rastu risinājumus ilgtspējīgai attīstībai.

Es jums novēlu radošas diskusijas un sadarbības pilnas Eiropas attīstības dienas,

Paldies.